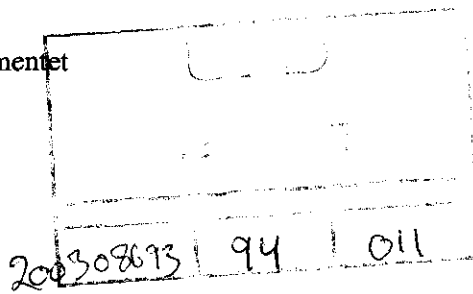

Utdannings- og forskningsdepartementet

Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Informasjonsavdelingen

Saksbehandler: Paul Stray
Direkte tlf: 64965070
E-post saksb: paul.stray@umb.no
E-post UMB: postmottak@umb.no
Postadresse: Postboks 5003
1432 Ås
Besøksadresse: Chr. Magnus Falsensvei 18
Tårnb.
64 94 75 05
Faks:
Dato: 01.04.2005

Deres ref:

Vår ref: S.2004/2497 PAULST A. 008

Høring - BIBSYS framtidig organisering og oppgaver

Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) nedsatte i januar 2005 en gruppe bestående av Lisbeth Eriksen, Åshild R. Hammeraas og Sidsel Kolflaath ved Biblioteket for å vurdere forslagene om framtidig organisering og oppgaver for BIBSYS. Gruppen har utarbeidet den følgende uttalelse som er godkjent av UMBs ledelse i mars 2005.

Konklusjonene i denne høringsuttalelsen ble referert på UMBs styremøte 17.03.05 under rektors orienteringer.

UMBs vurdering er i kortform denne:

- UMB går inn for at BIBSYS omgjøres til et aksjeselskap direkte underlagt Utdannings- og forskningsdepartementet.
- Størstedelen av BIBSYS' basistjenester bør bli finansiert direkte fra sentrale myndigheter.
- BIBSYS bør modernisere sine basistjenestene.
- Det må legges større vekt på bedre integrasjon mot andre systemer.
- BIBSYS' rolle som det viktigste strategiske verktøy for bibliotekene må styrkes.
- BIBSYS må bli en mer kunde- og produktorientert organisasjon.
- Utviklingsoppgaver må være basert på betalingstjenester.

Utvalgets oppnevning og sammensetning:

Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD) oppnevnte i mars 2004 et utvalg med representanter fra universitets- og høgskolebibliotek, ABM utvikling, Nasjonalbiblioteket, NTNU, UFD og BIBSYS, for utredning av BIBSYS. De viktigste brukerne og eierne har vært representert i utvalget, og det har vært med to observatører; en fra UFD som representerer de fleste moderinstitusjonene som eier BIBSYS, samt daglig leder av BIBSYS.

Utvalgets mandat var:

- Å evaluere hvordan BIBSYS løser sine oppgaver i dag sammenlignet med hvordan tilsvarende oppgaver løses i andre land.
- Mulige endringer av oppgaver for BIBSYS. Skal det i tillegg til basistjenestene kunne tilbys egne betalingstjenester? .
- Utrede alternative styrings- og organisasjonsmodeller, herunder vurdere dagens tilknytning til NTNU.

Utvalget ser tre hovedutfordringer for BIBSYS i fremtiden:

- Modernisering.

- Integrasjon mot andre systemer.
- Organisering og styring .

To organisasjonsmodeller er vurdert:

- Videreføring av dagens tilknytning til NTNU.
- BIBSYS som eget aksjeselskap.

Sammendrag av utvalgets forslag med kommentarer fra UMB

1. Modernisering av basissystemet:

Utvalget mener at det bør foretaes en egen vurdering av fordeler og ulemper ved å skifte ut hele det nåværende biblioteksystem med et nytt system. UMB er enig i forslaget, men poengterer viktigheten av å ta vare på og bygge videre på BIBSYS som et fullintegreert system når det gjelder basistjenestene. Dette er også i tråd med hva f.eks. det svenske biblioteksystemet, LIBRIS, satser på i fremtiden.

UMB foreslår at når den nye organiseringen av BIBSYS er på plass, bør det nedsettes en arbeidsgruppe som bl.a. jobber med hvilke krav som bør stilles til medlemmene med hensyn til bedre kvalitet på indeksering. Dårlig bruk av metadata for innhold senker kvaliteten for gjenfinning ved søk.

For å gi en bedre verdiøkning av tjenestene, mener vi også at i moderniseringsdelen av BIBSYS bør det legges større vekt på bearbeidelse og gjenbruk av data i eksterne og interne systemer.

2. Egenutvikling kontra kjøp av kommersielle produkter:

UMB støtter forslaget om at egenutvikling av tjenestene i større grad enn hittil bør kombineres med kjøp av kommersielle produkter for å redusere sårbarheten. Dette vil gjøre det unødvendig for BIBSYS å oppdatere en stor og stigende portefølje med egne produkter. UMB mener at dette gir BIBSYS muligheten til å være mye raskere ute enn i dag med å inkludere nye løsninger for tjenester etter krav fra brukerne.

3. Integrator av tjenester fra ulike kilder og leverandører:

UMB støtter utvalgets forslag om at BIBSYS i fremtiden i større grad bør ta på seg rollen som integrator og tilrettelegger av nye tjenester fra ulike kilder og leverandører. Det blir stadig viktigere at bibliotekenes systemløsninger kan integreres i moderinstitusjonenes brukergrensesnitt og design. BIBSYS bør også ha som oppgave å hjelpe aktuelle bibliotek med utforming av kravspesifikasjoner. UMB mener at ved integrasjon mot andre systemer, bør det også legges vekt på bedre interoperabilitet og samsøk med nordiske og internasjonale kataloger og databaser.

4. Utviklingsoppgaver mot betaling:

UMB støtter fullt ut forslaget om at BIBSYS bør løse enkelte utviklingsoppgaver mot betaling. Det er viktig at det utarbeides retningslinjer for slike oppgaver. Utviklingsoppgaver bør organiseres som prosjekter. UMB mener også at produkter og tjenester som utvikles, må komme alle medlemmene til gode.

4. Fra teknologistyrt til en mer kunde- og produktorientert organisasjon:

UMB støtter forslaget om å endre BIBSYS' organisering internt fra teknologistyrt til en mer kunde- og produktorientert organisering. UMB støtter også utvalgets forslag om en sterkere betoning av kunde- og leverandørforholde mellom BIBSYS og medlemsbibliotekene enn det som eksisterer i dag. UMB mener at en slik profesjonalisering av BIBSYS som leverandør vil gjøre organisasjonen bedre i stand til å løse oppgavene overfor sine kunder.

5. Synliggjøring og endring av beslutningsstruktur:

UMB slutter seg til utvalgets forslag om at beslutningsstrukturen bør endres og bli mer synlig og at det bør bli klarere beslutningslinjer. Med dagens beslutningsstruktur har det tatt for lang tid å få gjort endringer, og det har også vært problemer med tilbakemeldinger om prioriteringer som gjøres. Det har heller ikke vært tydelig nok hvem i beslutningsstrukturen medlemsbibliotekene skal henvende seg til for å løse aktuelle problemer.

6. Profesjonalisering av styringsstruktur:

UMB er enig i at styret i en ny BIBSYS- organisasjon sammensettes ut fra bred kompetanse, og ikke ut fra representativitet som i dag. UMB mener at det bør komme klart fram i vedtektene for det nye styret hvilken type kompetanse som skal vektlegges.

7. Nedleggelse av Rådet:

UMB støtter utvalget i at BIBSYS' råd bør nedlegges og erstattes av forskjellige brukerfora for informasjon og dialog med medlemmene når det gjelder nye produkter og utvikling av fremtidige tjenester. Nåværende råd har utspilt sin rolle p.g.a. størrelse og ineffektivitet og fungerer derfor ikke som det rette rådgivende organ for medlemmene overfor BIBSYS' styre.

8. Nedleggelse av referansegruppene:

Utvalget foreslår å legge ned alle referansegruppene, og at det ved behov opprettes tidsbegrensede prosjektgrupper for ulike innsatsområder, sammensatt av personer som oppnevnes av medlemsbibliotekene og BIBSYS. UMB er enig med utvalget i at tidsbegrensede prosjektgrupper må opprettes ved behov når nye oppgaver skal løses. UMB er ikke enig i at de kan erstatte referansegruppene kontinuerlige brukerkontakt. De forskjellige gruppenes sammensetning, organisering og funksjon kan imidlertid diskuteres. I et nytt organisert BIBSYS er det naturlig at referansegruppene vil fungere på en annen måte.

9. Nasjonale oppgaver:

UMB er enig i at BIBSYS' nasjonale oppgaver som i dag utføres for Nasjonalbiblioteket, bør fremheves i større grad enn hittil. BIBSYS er også gratis tilgjengelig for søk og bestilling av litteratur på Internett, og er derfor et nasjonalt gode for hele befolkningen. UMB vil spesielt vise til at BIBSYS er en viktig database for bibliotekenes fjernlånsvirksomhet.

10. Finansiering:

Evalueringen av BIBSYS avdekker at det er stort behov for modernisering og oppgradering av hele systemet. UMB er enig med utvalget når de fremholder at finansieringen må sees i en større sammenheng enn det gjøres i dag. Utvalget peker med rette på at det er uheldig at BIBSYS, som fungerer som infrastruktur for forskning og høyere utdanning samt som en del av et nasjonalt biblioteksystem, i hovedsak finansieres av medlemsbibliotekene.

En oppgradering og modernisering av BIBSYS vil med dagens finansiering ramme primær-brukerne som er studenter og forskere innen høyere utdanning i Norge. UMB slutter seg til denne vurderingen.

Utvalget foreslår at deler av BIBSYS' basisoppgaver bør defineres som en del av en nasjonal infrastruktur som finansieres direkte fra Utdannings- og forskningsdepartementet og Kirke- og kulturdepartementet. UMB støtter fullt ut forslaget om at en infrastruktur som skal tjene hele sektoren (utdanning og forskning), må finansieres på en måte som fordeler utgiftene over hele sektoren. En mer sentralisert finansieringsmodell er helt i tråd med det som praktiseres i de andre nordiske land som utvalget har sett nærmere på.

UMB støtter utvalget når det foreslår å finansiere BIBSYS etter en tredelt modell:

- En del av basisfinansieringen knyttes til BIBSYS' nasjonale funksjoner og finansieres direkte fra sentrale myndigheter.
- En del knyttes til avgifter fra medlemsinstitusjonene.
- En del knyttes til prosjektbasert finansiering, d.v.s. prosjekter som utføres på oppdrag.

11. Fremtidig organisasjonsform og eierskap:

I dag er BIBSYS organisert som en selvstendig enhet under NTNU med eget styre, og de ansatte er å betrakte som NTNU ansatte med alle rettigheter som det medfører. På grunnlag av mandatet utvalget fikk, har det valgt å vurdere to mulige organisasjonsformer:

- Det ene er en videreføring av dagens organisering under NTNU.
- Det andre er etablering som et aksjeselskap direkte under Utdannings- og forskningsdepartementet.

UMB vil understreke at det er viktig at de ansatte får beholde de samme rettighetene ved overgang til ny organisasjonsform, og at den kompetansen de sitter inne med videreføres og taes vare på ved nyorganisering

av BIBSYS. I dagens organisering av BIBSYS som en enhet under NTNU har de ansatte de samme rettighetene som de andre ansatte i NTNU. Utvalget skriver i sin rapport (kap. 6.1.4 Konsekvenser... s. 36) at en stor forskjell mellom forvaltningsorganer og aksjeselskaper i dag er de tilsattes rettigheter.

Siden BIBSYS står overfor store moderniseringsoppgaver som vil kreve større finansieringsoppdrag, anbefaler utvalget at BIBSYS organiseres som et aksjeselskap. En slik form vil bl.a. gi større finansieringsmuligheter. UMB støtter forslaget om aksjeselskap som organisasjonsform. BIBSYS, som tjenesteleverandør til universitets- og høyskolesektoren, trenger en mer profesjonell og effektiv organisasjon for å møte de store teknologiske utfordringene og den økende konkurransen.

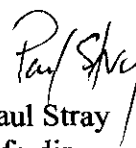
Utvalget mener at Utdannings- og forskningsdepartementet bør stå som eier av BIBSYS.

Utvalget mener likevel at Utdannings- og forskningsdepartementet og Kirke- og kulturdepartementet sammen bør vurdere om begge skal stå som eiere p.g.a. BIBSYS' nasjonale rolle. UMB ser dette som et viktig forslag, og støtter utvalgets vurdering.

Med hilsen

Einar Eriksen
Administrerende direktør

Paul Stray
info.dir